

Medicínou obcházejí strašidla

Medicína a lékaři v ní procházejí velmi komplikovaným obdobím. Jsou oslněni zrychlujícím se tempem nejnovějších vědeckých a technických výtěžků, které překračují mnohé naše minulé sny a představy.

Medicínou a kolem lékařů bohužel ale také obcházejí strašidla. Některá jen obtížně pojmenováváme, přítomnost některých jen tušíme. Pojmenoval bych pro uchopitelnost jen tři: alibizace, medicinizace sociálních problémů a plebejizace. Psychologové tvrdí, že pojmenováním a popsáním toho, co nás tíží a znepokojuje, můžeme dosáhnout zmírnění frustrace a obav. Tak se pokusím alespoň načrtnout obrysy těchto tří strašidel.

Alibizace je stále více a více se rozpínající obluda. Živí ji patrně hlavně společenské klima (všeobecný konzumistický přístup, tedy i ke zdravotnické péči, vzrůstající nároky jednotlivců na státem garantované služby, atmosféra obav ze soudních postihů). Přizíváme ji ovšem i my sami: medializací medicínských možností a vzbuzováním nepřiměřených očekávání, svým vyšetřováním pro jistotu. A tak kumulujeme rentgenové snímky u pacientů s banálními úrazy (v pediatrii například u drobných úderů do hlavy bez známek komoce), hromadíme konziliární vyšetření, laboratorními vyšetřeními nahrazujeme pečlivé anamnézy a klinická vyšetření. Těžko odhadnout, kde se roztočená spirála zastaví. Některé pohánějící příčiny jednotlivci mohou jen těžko ovlivnit, ale přece snad může pomoci malými krůčky každý z nás – alespoň přispíváním zrněk písku do soukolí. Třeba tím, že nebude přehrávat svoji zodpovědnost na další své kolegy nadbytečným zatahováním konziliářů do rozhodovacího procesu.

Medicína vředy měla specifický sociální rozměr. Ale se stárnutím populace a tím související polymorbidity starých jedinců, s rozpadem rodin a komunit v úzkém i širokém smyslu, s individualizací společnosti a přenášením péče na státem garantované služby však i tady dochází k roztáčení spirály. A medicinizace se stává břemenem a strašidlem medicíny. V pediatrii má svoji zvláštní podobu – v týraných a zanedbávaných malých dětech, dnes ale také v pubescentech a teenagerech s problémovým chováním a s abúzem. Ještě za soumraku komunizmu jsme hrdě inaugurovali sociální pediatrii. Postupujícími lety je však zdá, že nám v konkrétních každodenních břemenech tato oblast přerůstá přes hlavu.

Mnozí lékaři mají do určité míry oprávněný, nezmenšující se pocit malého společenského a finančního ohodnocení. Přizívají si jej porovnáváním se svými „úspěšnými“ vrstevníky z řad právníků, podnikatelů... Ovšem neznám strádajícího lékaře, naopak jsme slušně finančně zajištěni, zástupy lékařů tráví lyžování v Alpách a na exotických dovolených, stavíme domy... Nechci, aby mně bylo špatně rozuměno: souhlasím s přiměřeným oceněním a úsilím o nápravu. Ale nekonečné srovnávání s příjmy a blahobytem výše uvedených skupin a s příjmy západoevropských lékařů jen roztáčí pocit frustrace, který stravuje pocit životní spokojenosti. Koneckonců je to srovnávání velmi relativní, jak dokazují tabulky řadící země podle indexu životní spokojenosti: na prvních místech jsou relativně chudé středoamerické země, naopak evropské bohaté se svým ztučnělým obyvatelstvem okupují druhou polovinu tabulky, včetně našeho úspěšného 128. místa. Ba co hůře, řada z nás se nechává ohlupovat a kupovat zástupci farmaceutických firem, někteří klesají až k pobírání úplatků od pacientů nebo k vykazovacím podvodům. Prostě strašidlo **plebejizace**. Apeloval na stavovskou čest je v Čechách současnosti (plných trapných a nechutných afér politiků) asi příliš silná káva, ale rozpomenutí se na cosi jako stavovskou hrdost by se mohlo hodit.

Zkuste nad tím chvíli přemýšlet. Nenechme se pohlcovat těmito strašidly.

Josef Gut

MUDr. Josef Gut
Dětské oddělení NsP Česká Lípa
Purkyňova 1849, Česká Lípa
e-mail: josef.gut@nemcl.cz